Yritysvastuu – tulikuuma trendi

3.12.2021

Yritysvastuu on yksi tämän hetken kuumimmista trendeistä. Siihen liittyvään viestintään törmää jatkuvasti eri kanavien kautta. Milloin joku hehkuttaa myyvänsä vain vastuullisesti tuotettuja tuotteita, joku taas kertoo kompensoivansa yrityksensä aiheuttamaa hiilijalanjälkeä. Vaikka yritysvastuutyötä pidetään yleisesti yhtenä tärkeimmistä tulevaisuuden kilpailutekijöistä, konkretisoituu siitä saatava hyöty vain, jos yritysvastuuteot ovat aitoja, todennettavissa ja osa jokapäiväistä yrityskulttuuria.

Yritysvastuu – strateginen valinta

Yritysvastuun eri osa-alueita voi aidosti hyödyntää vasta kun tuntee siihen liittyvät käsitteet. Yritysvastuu jakautuu yleisesti kolmeen eri osa-alueeseen; taloudelliseen, sosiaaliseen ja ekologiseen. Englannin kielessä yritysvastuu lyhentyy usein myös muotoon ESG (enviromental, social, governance), jossa taloudellinen vastuullisuus on korvattu hyvää hallintotapaa tarkoittavalla governance -termillä. Tämän vuoksi yritysvastuuta käsiteltäessä on hyvä tuoda esiin myös hallintotapaan liittyvä ulottuvuus. Yritysvastuu ei tarkoita pelkästään vihreitä arvoja. Se on myös ihmisistä välittämistä, kannattavaa liiketoimintaa, josta hyötyvät omistajien lisäksi myös työntekijät ja sidosryhmät sekä hyvää hallintotapaa, jossa yritysvastuun kaikki osa-alueet on otettu kiinteäksi osaksi yrityksen strategiaa ja arvoja.

On hyvä huomata, että suomalaiset yritykset toimivat lähtökohtaisesti vastuullisesti noudattamalla voimassa olevaa lainsäädäntöä. Monet yritykset mieltävät yritysvastuun kuitenkin lainsäädännön perustason ylittävinä toimina. Tällöin yritysvastuutyön voi nähdä myös kilpailuetuna niin hankintaketjun, sidosryhmien kuin työvoimankin näkökulmasta.

Vastuullisen liiketoiminnan kivijalka – arvot

Yrityksen strategiaa suunniteltaessa määritellään yleisesti toiminnan visio, missio ja arvot. Visiolla tarkoitetaan yrityksen tulevaisuuden unelmaa, missio taas tehtävää, jota varten yritys on olemassa. Arvot kuvaavat yritystoimintaa ohjaavia tekijöitä, joista ei luovuta missään olosuhteissa. Tämän vuoksi yrityksen strategiatyö tulee aloittaa arvoista. Ne määrittävät pelialueen rajat ja toimintamallit, jonka pohjalle liiketoiminta- ja johtamiskulttuuri rakennetaan.

Johtamiskulttuuri – yrityskulttuuri

Hyvin johdettu yritys on olennainen osa vastuullista liiketoimintaa. Yritysvastuutyö on käytännössä hyvää suunnittelua, jossa ennaltaehkäistään mahdollisimman tehokkaasti negatiivisten asioiden syntyminen ja annetaan mahdollisuus positiivisten vaikutusten vahvistumiselle. Tämä ei vaadi taustalle suurta ideologista agendaa vaan ymmärrystä omien toimiensa vaikutuksesta meitä ympäröivään maailmaan ja ihmisiin. Tehtävä

ei ole aina helppo mutta varma polku tavoitteeseen, jossa oman toiminnan arvot ylittävät lainsäätäjän määrittämän minitason. Tässä päämäärässä johtamiskulttuurilla on ratkaiseva vaikutus vastuullisen yrityskulttuurin muodostumiselle, jossa sekä omistajat, johto että koko henkilöstö jakavat samat liiketoiminnan arvot ja toimintatavat.

Viestintä – vastuullisuuden kaksiteräinen miekka

Vastuullisen liiketoiminnan lähtökohtana on aito, yrityskulttuurisidonnainen toimintatapa. Siitä on mahdollisuus tehdä myös kilpailuetu hyvällä ulkoisella ja sisäisellä viestinnällä. Tämä tarkoittaa sitä, että viestinnän sisältö ja näkyvä konkreettinen toiminta korreloivat keskenään. Tämän päivän vastuullisuusviestinnän suurin haaste on sen negatiivisten vaikutusten ymmärtäminen. Liian usein kuulee kerrottavan teoista, joiden mittaaminen tai varmentaminen on vaikeaa tai jopa mahdotonta. Tämä voi johtua siitä, että asioiden halutaan näyttävän paremmalta kuin ne todellisuudessa ovat tai ei täysin ymmärretä vastuullisen liiketoiminnan tarkoitusta.

Vastuullinen viestintä on aina läpinäkyvää, sen sisältö on todennettavissa ja mitattavissa. Lisäksi nykypäivän vastuullisuusviestintään kuuluu epäkohtien reilu tunnustaminen ja niihin liittyvien korjaavien toimenpiteiden julkaiseminen.

Yritysvastuun kokonaisuus ei ole uusi asia. Sitä on tutkittu ja siitä on tehty julkaisuja jo 90-luvun alusta lähtien. Nykyisin se on myös entistä tärkeämpi osa koko yritystoimintaa. Tämän vuoksi yritysvastuukokonaisuuden ymmärtäminen on tärkeää, jotta vastuullista toimintatapaa voi kehittää oikeaan suuntaan ja siihen liittyvien lieveilmiöiden kehittyminen jää mahdollisimman vähäiseksi.

Mika Koivupuisto Projektipäällikkö, Pienet vastuulliset yritykset
SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Pienet vastuulliset yritykset on Keski-Suomen ELY-keskuksen ESR-rahoitteinen hanke. Hankkeen tarkoituksena on kehittää kokonaisvaltaisesti eteläpohjalaisten mikro- ja pk-yritysten yritysvastuuosaamista osana yrityksen strategista valintaa.